

יום שני 22 יוני 2026
ז' תמוז תשפ"ו

קול קורא למחקרים בתחום רצף העיסוק והתעסוקה של אנשים עם מוגבלות בגילאי 21 ומעלה לשנת 2027

אוכלוסיית היעד של קול קורא זה היא אנשים עם מוגבלות הנמנים עם אוכלוסיות מינהל מוגבלויות במשרד הרווחה והביטחון החברתי, למעט אוכלוסיית האוטיזם. בכלל זה: אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מוגבלות נייר - קוגניטיבית, מוגבלות חושית ומוגבלות פיזית
*מותנה באישור תקציב שנת 2027

רקע

לאורך השנים פעלה קרן שלם לקידום איכות חייהם, עצמאותם, השתתפותם ושילובם של אנשים עם מוגבלות בקהילה, בין היתר באמצעות תמיכה במחקר יישומי המייצר ידע רלוונטי לשדה. לקראת שנת 2027 מבקשת הקרן לקדם קול קורא ייעודי בתחום רצף העיסוק והתעסוקה של אנשים עם מוגבלות בגילאי 21 ומעלה, מתוך רצון להעמיק בסוגיות מרכזיות העולות מן העשייה המקצועית של הקרן, מן ההתפתחויות בשדה ומן הצרכים המשתנים של אנשים עם מוגבלות, משפחותיהם, אנשי המקצוע, המסגרות, הרשויות והמעסיקים. עיסוק ותעסוקה אינם נתפסים רק כמסגרת פעילות, עבודה או מקור הכנסה, אלא גם כמרחב של השתתפות חברתית, קשרים בין אישיים, נוכחות ונראות בקהילה, מיצוב אישי וחברתי, תחושת ערך, עצמאות, שייכות ומשמעות. לצד זאת, השתלבות לאורך רצף העיסוק והתעסוקה מעלה שאלות מורכבות הנוגעות לרצונותיו ולבחירותיו של האדם, למאפייני המוגבלות ולצרכים המשתנים לאורך החיים, לעמדות המשפחה והמערכות התומכות, לתהליכי הכשרה, השמה וליווי, לעמדות מעסיקים ועמיתים לעבודה, להתאמות הנדרשות בסביבת העבודה ולתנאים המקדמים השתתפות תעסוקתית מיטבית, מכבדת ומתמשכת. קול קורא זה מבקש לעודד מחקרים שיתרמו להבנת הרצף הרחב שבין עיסוק, הכשרה, תעסוקה מוגנת, תעסוקה נתמכת, שילוב בשוק העבודה הפתוח, מעברים בין מסגרות ומודלים שונים, התפתחות תעסוקתית ואיכות התעסוקה לאורך זמן.

למי מיועד הקול הקורא

קול קורא זה מיועד לחוקרים וחוקרות ממוסדות אקדמיים מוכרים בישראל, העוסקים או מבקשים לעסוק במחקר ההשתלבות בתעסוקה בקהילה של אנשים עם מוגבלות.

הקול הקורא פתוח גם בפני תלמידי ותלמידות מחקר לתואר שני במסלול תזה, דוקטורנטים/ות ועמית/ות פוסט-דוקטורט בישראל בלבד ובלבד שהצעת המחקר תוגש בהתאם לנהלי הקרן והמוסד האקדמי, ובמקרים הרלוונטיים בליווי מנחה אקדמי/ת ובאמצעות רשות המחקר של המוסד.

הקרן מעודדת הגשת הצעות מחקר בין-תחומיות ושיתופי פעולה בין חוקרים, מוסדות אקדמיים, מסגרות שירות, רשויות, מעסיקים וגורמי שטח, ככל שאלה תורמים לרלוונטיות המחקר, לישימותו ולהטמעת תוצריו.

[פרטים נוספים במסמך ההנחיות להגשת הצעות מחקר לקרן שלם](#)

מטרות הקול הקורא

קול קורא זה מזמין חוקרים וחוקרות להגיש הצעות מחקר העוסקות ברצף העיסוק והתעסוקה של אנשים עם מוגבלות בגילאי 21 ומעלה, בדגש על מחקרים בעלי ערך יישומי לשדה.

מטרת הקול הקורא היא לעודד פיתוח ידע שיסייע להבין מהם הגורמים האישיים, המשפחתיים, החברתיים, הבריאותיים, הארגוניים והמערכתיים המשפיעים על בחירה בעיסוק או בתעסוקה, השתלבות במסגרות שונות לאורך הרצף, התמדה, מעבר בין מסגרות ותפקידים, איכות התעסוקה והתפתחות תעסוקתית לאורך זמן. המחקרים שייבחרו צפויים לתרום לגיבוש מענים, מודלים, כלים, המלצות ותשתיות ידע שיסייעו לאנשים עם מוגבלות, למשפחות, לאנשי מקצוע, למסגרות, למעסיקים ולרשויות לקדם השתתפות תעסוקתית משמעותית, מותאמת, מכבדת ומתמשכת.

הקרן תיתן עדיפות למחקרים המחוברים לצורכי השדה, מבוססים על אתגרים ממשיים, כוללים פוטנציאל יישומי ברור, ומציגים תרומה אפשרית לפיתוח שירותים, פרקטיקה מקצועית, מדיניות או תוצרים הניתנים להטמעה.

הגדרת המוגבלות ואוכלוסיות המחקר

הצעות המחקר שיוגשו במסגרת קול קורא זה יתמקדו באנשים עם מוגבלות בני 21 ומעלה הנמנים עם אוכלוסיות מינהל מוגבלויות במשרד הרווחה והביטחון החברתי, בהתאם לחוק שירותי הרווחה לאנשים עם מוגבלות, התשפ"ב-2022.

אוכלוסיות היעד של קול קורא זה כוללות את אוכלוסיות מינהל מוגבלויות, למעט אוכלוסיית האוטיזם.

בכלל זה, הקול הקורא מתייחס לאנשים עם:

- מוגבלות שכלית התפתחותית
- מוגבלות נירור-קוגניטיבית
- מוגבלות חושית
- מוגבלות פיזית

קול קורא זה אינו מיועד למחקרים המתמקדים באנשים המאובחנים על רצף האוטיזם כאוכלוסיית היעד המרכזית של המחקר.

לצד ההתמקדות באנשים עם מוגבלות עצמם, ניתן לכלול במחקר גם גורמים בסביבתם, כגון בני משפחה, אנשי מקצוע, מסגרות דיור ותעסוקה, מעסיקים, עמיתים לעבודה, רשויות וגורמי קהילה, ככל שהדבר נדרש לצורך בחינת השתלבות בתעסוקה בקהילה, התמדה בעבודה, חסמים, הדדמנויות, התאמות ומעטפות תמיכה.

מסגרת מושגית: רצף העיסוק והתעסוקה

לצורך קול קורא זה, רצף העיסוק והתעסוקה כולל מגוון מסגרות, שלבים ומודלים של השתתפות משמעותית בעיסוק ובעבודה, ובהם הכשרה והכנה לעולם העבודה, תעסוקה מוגנת, תעסוקה נתמכת, תעסוקה משלבת, השתלבות בשוק העבודה הפתוח, התנסות תעסוקתית, השמה, ליווי במקום העבודה, התפתחות וקידום תעסוקתי, וכן מעברים בין מסגרות ותפקידים לאורך החיים.

הקרן מבקשת לעודד מחקרים שאינם מסתפקים בבחינת עצם ההשמה או ההשתלבות, אלא בוחנים גם את איכות העיסוק והתעסוקה, מידת ההתאמה בין האדם, העיסוק וסביבת העבודה, שביעות הרצון, תחושת המשמעות

והשייכות, תנאי ההעסקה, היקף המשרה, היציבות, אפשרויות הקידום, הניידות התעסוקתית, ההתפתחות המקצועית, הרווחה האישית והתרומה לאיכות החיים

נושאים מועדפים למחקר

1. נקודת המבט של האדם עם המוגבלות, משמעות העיסוק ואיכות התעסוקה

הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו את חווייתם, רצונותיהם, העדפותיהם ובחירותיהם של אנשים עם מוגבלות ביחס לעיסוק ולתעסוקה, ואת האופן שבו עיסוק ותעסוקה תורמים למשמעות, שייכות, עצמאות, מסוגלות, רווחה ואיכות חיים.

- מהי משמעות העיסוק או העבודה עבור אנשים עם מוגבלות?
- אילו גורמים משפיעים על הרצון להשתלב בעיסוק או בתעסוקה ועל הבחירה במסגרת, בתפקיד או במסלול מסוים?
- כיצד אנשים עם מוגבלות מגדירים הצלחה, איכות, סיפוק ומשמעות בעיסוק ובתעסוקה?
- מהו משקלם היחסי של שכר, קשרים חברתיים, תחושת שייכות, משמעות, סטטוס, עצמאות, אוטונומיה או גורמים אחרים?
- כיצד ניתן להבטיח שקול האדם עם המוגבלות ישולב בתכנון, בבחירה, בליווי ובהערכת תהליכי עיסוק ותעסוקה?

2. גורמים המשפיעים על השתלבות, התמדה והתפתחות לאורך זמן

הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו מהם הגורמים המקדמים או המעכבים השתלבות, התמדה, יציבות, ניידות והתפתחות לאורך רצף העיסוק והתעסוקה.

- אילו גורמים אישיים, משפחתיים, סביבתיים, בריאותיים, ארגוניים או מערכתיים משפיעים על השתלבות והתמדה לאורך זמן?
- מה תורם ליציבות תעסוקתית, להתקדמות מקצועית, למעבר בין תפקידים או להרחבת היקף ההשתתפות בעיסוק ובתעסוקה?
- אילו חסמים מקשים על השתלבות, התמדה או התפתחות תעסוקתית, וכיצד ניתן לצמצם אותם?
- מה מאפיין אנשים שהצליחו להשתלב ולהתמיד לאורך זמן במסגרות שונות של עיסוק ותעסוקה?
- כיצד משתנים הצרכים, הרצונות, היכולות וההתאמות הנדרשות בשלבי חיים שונים, לרבות בקרב בוגרים צעירים, אנשים בגיל הביניים ואנשים מזדקנים עם מוגבלות?

3. משפחה, מסגרות ומערכות תמיכה

השתתפות בעיסוק ובתעסוקה מושפעת ממעגלי התמיכה המלווים את האדם. הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו את השפעת המשפחה, מסגרות הדיור, מסגרות התעסוקה, אנשי המקצוע, הרשויות וגורמי הקהילה על תהליכי הבחירה, ההשתלבות, ההתמדה והמעבר לאורך הרצף.

- כיצד עמדות המשפחה משפיעות על בחירות תעסוקתיות, על עצמאות, על נטילת סיכונים ועל הזדמנויות להשתלבות?
- אילו סוגי תמיכה משפחתית, מקצועית או קהילתית מסייעים להשתלבות, להתמדה, להתפתחות או למעבר בין מסגרות ותפקידים?
- מהי תרומתן של מסגרות דיור, צוותים מקצועיים ומעטפות ליווי לקידום השתתפות בעיסוק ובתעסוקה?
- האם קיימים הבדלים בין אנשים המתגוררים בבית המשפחה לבין אנשים המתגוררים במסגרות דיור ביחס להשתלבות, התמדה ואיכות התעסוקה?
- כיצד ניתן לחזק שיתופי פעולה בין האדם, המשפחה, המסגרת, הרשות המקומית, גורמי השמה וליווי והמעסיק?

4. התאמת אדם-עיסוק-סביבת עבודה ותהליכי הכשרה, השמה וליווי

הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו את תהליכי ההתאמה בין האדם, העיסוק וסביבת העבודה, ואת המודלים המקצועיים המקדמים הכשרה, השמה, ליווי והתאמות לאורך זמן.

- כיצד ניתן להתאים עיסוק, תפקיד, משימות, היקף השתתפות וסביבת עבודה לרצונותיו, יכולותיו, צרכיו וסוג המוגבלות של האדם?
- מהי התרומה של אבחון תעסוקתי, הכשרה מקצועית, רכישת מיומנויות, הכנה לעבודה ותהליכי ליווי במקום העבודה?
- אילו מודלים של תעסוקה מוגנת, תעסוקה נתמכת, תעסוקה משלבת, השמה ישירה או ליווי מתמשך מקדמים השתלבות מוצלחת ואיכותית?
- כיצד ניתן לשלב בין רצונות האדם לבין צרכי מקום העבודה ודרישות התפקיד?
- כיצד ניתן לבחון את מידת ההלימה בין ההשמה לבין שביעות הרצון, תחושת המשמעות, ההתמדה וההתפתחות של האדם?

5. מעברים לאורך רצף העיסוק והתעסוקה

- הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו מעברים לאורך רצף העיסוק והתעסוקה, לרבות מעבר בין מסגרות, תפקידים ומודלים תעסוקתיים, וכן מצבים של שינוי מסלול, חזרה למסגרת מותאמת יותר או בניית רצף תמיכה חדש.
- מהם הגורמים המקדמים או המעכבים מעבר מוצלח בין תעסוקה מוגנת, תעסוקה נתמכת, תעסוקה משלבת ושוק העבודה הפתוח?
 - כיצד מתקבלת ההחלטה על מעבר, ומי שותף לה?
 - מהו מקומם של האדם עם המוגבלות, המשפחה, המסגרת המלווה, אנשי המקצוע והמעסיקים בתהליכי מעבר?
 - אילו מודלי ליווי ותמיכה נדרשים לפני המעבר, במהלכו ולאחריו?
 - כיצד ניתן להתמודד עם מצבים שבהם נדרש מעבר חוזר, התאמה מחדש או שינוי מסלול בעקבות שינוי בריאותי, תפקודי, רגשי, משפחתי או ארגוני?

6. מעסיקים, עובדים, ארגונים ורשויות מקומיות

- השתתפות בעיסוק ובתעסוקה מתרחשת בתוך סביבה חברתית, ארגונית וקהילתית. הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו את תפקידם של מעסיקים, עובדים, ארגונים, רשויות מקומיות וגורמי קהילה בקידום השתלבות תעסוקתית משמעותית ומתמשכת.
- כיצד מעסיקים תופסים העסקת אנשים עם מוגבלות ומהם החסמים, החששות, הצרכים וגורמי ההצלחה שלהם?
 - מה ניתן ללמוד ממעסיקים ומארגונים שהצליחו לשלב עובדים עם מוגבלות לאורך זמן?
 - כיצד עובדים ועמיתים לעבודה תופסים את השתלבותם של עובדים עם מוגבלות במקום העבודה?
 - אילו תנאים ארגוניים, תהליכי קליטה, התאמות, ליווי וניהול מקדמים סביבת עבודה משלבת ומכבדת?
 - מהו תפקידן של רשויות מקומיות וגורמי קהילה בקידום הזדמנויות עיסוק ותעסוקה, ביצירת שיתופי פעולה ובהסרת חסמים?

7. מגמות עדכניות בעולם העבודה, טכנולוגיה ומיומנויות עתיד

- הקרן מבקשת לעודד מחקרים שיבחנו כיצד שינויים בעולם העבודה משפיעים על אנשים עם מוגבלות, ומהם התנאים הנדרשים כדי שמגמות אלה ירחיבו הזדמנויות במקום להעמיק פערים.
- כיצד עבודה מרחוק, עבודה היברידית, דיגיטציה, בינה מלאכותית, אוטומציה וטכנולוגיות מסייעות משפיעות על אפשרויות עיסוק ותעסוקה של אנשים עם מוגבלות?
 - אילו מיומנויות דיגיטליות, מיומנויות עתיד, הכשרות מקצועיות קצרות או מסלולי הכשרה חדשניים עשויים לקדם השתתפות תעסוקתית?
 - כיצד משתנים מקצועות, תפקידים ודרישות מעסיקים, ומהן ההשלכות עבור אנשים עם מוגבלות?
 - אילו התאמות טכנולוגיות, הדרכתיות, קוגניטיביות או תקשורתיות נדרשות כדי לאפשר השתתפות שוויונית ומכבדת?
 - כיצד ניתן לפתח מודלים חדשניים של הכשרה, השמה, ליווי ופיתוח קריירה המתאימים לעולם העבודה המשתנה?

דגשים רחביים להצעות המחקר

מחקר בעל פוטנציאל ישימות והטמעה

קרן שלם רואה חשיבות רבה בקידום מחקרים בעלי ערך יישומי, אשר עשויים לתרום באופן ממשי לשיפור איכות החיים, העצמאות, ההשתתפות והזדמנויות העיסוק והתעסוקה של אנשים עם מוגבלות. לפיכך, יינתן דגש להצעות מחקר המתבססות על אתגרי שטח, מחוברות לצורכי אנשים עם מוגבלות, משפחות, מסגרות, אנשי מקצוע, רשויות ומעסיקים, וכוללות פוטנציאל להטמעה בשירותים, בקהילה או במקומות עבודה. הקרן מעודדת מחקרים שתוצריהם יוכלו לשמש בסיס לפיתוח כלים, המלצות, מודלים, תדריכים, מדיניות יישומית או תהליכי עבודה, אשר יסייעו בקידום השתתפות תעסוקתית משמעותית, מותאמת ומתמשכת. ככל שהמחקר מתייחס לתוכנית, שירות או מודל קיים, מומלץ להציג את התרומה הצפויה של המחקר לשיפור השירות, לפיתוח פרקטיקה מקצועית או לקבלת החלטות ברמה המקומית או הארצית.

התאמות, נגישות והשתתפות מכבדת במחקר

בהצעות מחקר הכוללות השתתפות של אנשים עם מוגבלות, יש להתייחס לאופן שבו יובטחו התאמות, נגישות והשתתפות מכבדת לאורך שלבי המחקר. יש לפרט כיצד יותאמו דרכי הגיוס, ההסכמה מדעת, כלי המחקר, אופן התקשורת, סביבת איסוף הנתונים והחזרת הממצאים למאפייני אוכלוסיית המחקר, ובפרט לצרכים קוגניטיביים, תקשורתיים, חושיים או פיזיים. במחקרים שבהם נדרשת הנגשה קוגניטיבית או פשוט לשוני של כלי המחקר או התוצרים, יש לפרט מי יבצע את ההנגשה, מהי מומחיותו, וכיצד תיבחן התאמתה למשתתפים.

קול האדם עם המוגבלות ומחקר משתף

הקרן מעודדת הצעות מחקר המשלבות את נקודת המבט של אנשים עם מוגבלות ואת קולם לאורך תהליך המחקר, בהתאם לאופי המחקר ולאוכלוסייתו. בכלל זה, ניתן לשלב מתודולוגיות משתפות שבהן אנשים עם מוגבלות אינם רק משתתפי מחקר, אלא שותפים בשלבי התכנון, הביצוע, פרשנות הממצאים וגיבוש התוצרים היישומיים. הדגש אינו מוגדר כתנאי סף או כקריטריון מחייב, אלא כעיקרון מקצועי המעודד פיתוח ידע רלוונטי, מכבד וישים יותר.

היקף המימון ותנאים תקציביים

- עבור עבודות תזה לתואר שני, תמיכת הקרן ניתנת במלגה אישית לסטודנט בסכום של 10,000 ₪.
- עבור עבודות דוקטורט לתואר שלישי, תמיכת הקרן ניתנת במלגה אישית לסטודנט בסכום של 15,000 ₪.
- עבור עבודות פוסט-דוקטורט (בישראל בלבד), תמיכת הקרן ניתנת במלגה אישית לסטודנט בסכום של 20,000 ₪.

ביחס להצעות מחקר המוגשות על ידי חוקרים בדרגת ד"ר ומעלה, קרן שלם אינה נוקבת מראש בסכום קבוע למימון כל מחקר, ואינה מתחייבת לממן את מלוא התקציב המבוקש. היקף התמיכה ייקבע בהתאם לשיקולים מקצועיים, למסגרת התקציב העומדת לרשות הקרן ולאופי ההצעה. לפיכך, על החוקרים להגיש תקציב מפורט ומנומק, בהתאם להנחיות להגשת הצעות לקול הקורא של קרן שלם.

פרטים נוספים בנוגע לבניית התקציב, סעיפים תקציביים מאושרים ותנאי המימון יופיעו [במסמך ההנחיות להגשת הצעות לקול הקורא של קרן שלם באתר הקרן](#)

קריטריונים לבחינת הצעות המחקר

הצעות המחקר שיוגשו במסגרת קול קורא זה ייבחנו על פי איכותן המחקרית והיישומית, מידת התאמתן למטרות הקול הקורא ולתחום רצף העיסוק והתעסוקה של אנשים עם מוגבלות, והרלוונטיות שלהן לצורכי השדה ולמציאות החיים של אוכלוסיית היעד. במסגרת בחינת הצעות תינתן התייחסות, בין היתר, לבהירות מטרות המחקר ושאלותיו, להתאמה בין הרקע התאורטי, אוכלוסיית המחקר, שיטת המחקר, כלי המחקר ודרכי הניתוח, וכן להיתכנות הביצועית של המחקר מבחינת לוח זמנים, משאבים ותקציב.

דגש מיוחד יינתן להצעות בעלות פוטנציאל יישומי ממשי, אשר צפויות להניב ידע, תובנות, כלים, מודלים, המלצות או תוצרים שיוכלו לשמש אנשי מקצוע, שירותים, רשויות, מעסיקים, משפחות, קובעי מדיניות ואנשים עם מוגבלות עצמם. כמו כן, תיבחן מידת ההתייחסות של ההצעה לנגישות, התאמות והשתתפות מכבדת של אנשים עם מוגבלות בתהליך המחקר. כאשר המחקר כולל השתתפות של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית, מוגבלות קוגניטיבית או מוגבלות תקשורתית, תיבחן במיוחד ההתייחסות להנגשה קוגניטיבית ולפישוט לשוני של כלי המחקר, של תהליך ההסכמה מדעת ושל אופן איסוף הנתונים. בכלל זה, תיבחן התאמת השפה, המבנה, אופן ההצגה, קצב המפגש, השימוש באמצעים חזותיים או בתיווך מותאם, וכן השאלה האם ההנגשה והפישוט הלשוני מתוכננים להתבצע על ידי גורם מקצועי המוסמך לכך, ובהתאם למאפייני אוכלוסיית המחקר.

תהליך הבחינה יתמקד בזיהוי חוזקות ההצעה, מידת בשלותה המחקרית, תרומתה האפשרית לשדה, וכן פערים או היבטים הדורשים הבהרה, חיזוק או דיוק. אופן הבחינה הסופי של הצעות ייקבע על ידי הקרן בהתאם לשיקוליה המקצועיים, למאפייני ההצעות שיוגשו ולמסגרת התהליך שתיקבע.

מועדים ואופן הגשת הצעות

- [מסמך ההנחיות להגשת הצעות לקול הקורא של קרן שלם באתר הקרן](#) <<
- **על המגישים הצעות מחקר לקול קורא זה חלה חובה להגיש הצעה מקדמית לא יאוחר מה-01.09.26**
ההתוויות להגשת הצעה מקדמית נמצאות [במסמך ההנחיות להגשת הצעות לקול הקורא של קרן שלם](#)
[באתר הקרן](#) <<